

Explicaziuns dal Cussegl grond

Project

**Realisaziun dal Center da scola auta
spezialisada dal Grischun**

Votar è pli simpel che quai ch'ins pensa!

Sche Vus essas absenta u absent la dumengia da votaziun u sche Vus duessas esser impedida u impedì da votar a l'urna, avais Vus las suandantas pussaivladads da prender part a la votaziun:

Votaziun anticipada

Er en Vossa vischnanca avais Vus la pussaivladad da votar durant almain dus dals ultims quatter dis avant il di da votaziun, numnadain

- cun votar a l'urna u
- cun consegnar il cedel da votar en ina cuverta serrada ad in uffizi communal.

Votaziun per corrispondenza

- Ils documents necessaris (cuverta da resposta, cuverta da votar) survegnis Vus automaticain da la vischnanca.
- La cuverta da resposta u l'attest da votar stuais Vus **suttascriver** en mintga cas, autramain n'è Voss cedel betg valaivel.
- Plinavant avais Vus duas pussaivladads da votar per corrispondenza: Vus surdais la cuverta da resposta a la **Posta** u Vus mettais la cuverta en ina **chascha da brev da l'administraziun communal inditgada da la vischnanca**.

Vossa chanzlia communal As vegn a responder tuttas dumondas en connex cun la votaziun anticipada e cun la votaziun per corrispondenza. Legiai per plaschair er las publicaziuns uffizialas.

Project**Realisaziun dal Center da scola auta spezialisada
dal Grischun**

Curtamain	→	4
Detagls	→	6
Arguments	→	14
Text da votaziun	→	15

Curtamain

Realisaziun dal Center da scola auta spezialisada dal Grischun

Situaziun da partenza

La Scola auta spezialisada dal Grischun (SASGR) è ina dad otg scolas autas spezialisadas da dretg public da la Svizra ed è en la proprietad exclusiva dal chantun. L'instituziun da furmaziun la pli gronda dal Grischun ha passa 300 collavuraturas e collavuratur ed instruescha oz circa 2400 studentas e students (studis da bachelor e da master sco er purschidas da furmaziun supplementara). Ella ha ina fitg gronda impurtanza per il chantun. Ella ademplescha las pretensiuns da scolaziun da la glied giuvna indigena ed extrachantunala sco er da l'economia e da la scienza. Ultra da quai rinforza ella l'attractivitat dal chantun Grischun sco lieu da scola auta, d'economia e da perscrutaziun.

Il dumber da studentas e students da la SASGR è s'augmentà fermamain durant ils ultims onns. Tut las localitads da la SASGR èn situadas en moda decentrala en tschintg differents lieus en nov edifizis en la citad da Cuira. Per part èn quests edifizis inadattads per intents da studi. Correspondentamain è il manaschi da studi pli difficil e l'administraziun da las localitads è pli chara. La SASGR n'è uschia betg visibla sco unitad territoriala ed i manca in'atmosfera adequata sco lieu da furmaziun, da perscrutaziun e da dimora.

Il project

I duai vegnir construi in edifizis nov persistent en in lieu central a la Pulvermühle a Cuira. Uschia vegnan stgaffidas infrastructures ch'èn degnas d'ina scola auta e che permettan da studegiar e da perscrutar en moda prospectiva. Il project dal nov center duai vegnir realisà cun ina gronda cumpart da lain. El persvada tras in'auta funcziunalitad, tras in'utilisabladad flexibla e tras l'utilisaziun da material che schanegia l'ambient. Ultra da quai ademplescha el tut las pretensiuns envers in manaschi da scola auta spezialisada modern. Plinavant gida el ad augmentar l'attractivitat sco er la renconuschientscha naziunala da la SASGR. Il Center da scola auta spezialisada dal Grischun custa 178 milliuns francs (stadi dals custs: avrigl 2022). Al project dal nov center sa participescha la Confederaziun previsiblamain cun var 27 milliuns francs, uschia ch'i resultan anc custs da netto 151 milliuns francs per il chantun. Suenter la terminaziun da las lavurs da construcziun surdat il chantun ils edifizis gratuitamain sco proprietad cundiziunada a la SASGR e metta a disposiziun ad ella ils bains immobigliars en il rom d'in sutdretg da construcziun.

Dumonda da votaziun

Vulais Vus acceptar ils conclus dal Cussegl grond dals 18 d'october 2022 concernent la concessiun d'in credit d'impegn da netto 151 milliuns francs (stadi dals custs: avrigl 2022) per il project «Realisaziun dal Center da scola auta spezialisada dal Grischun» a Cuira sco er concernent il transferiment gratuit da la proprietad dal nov Center da scola auta spezialisada cun l'immobiglia Pulvermühlestrasse 68 a la SASGR sunter la terminaziun da las lavurs da construcziun?

Recumandaziun dal Cussegl grond

Gea

La construcziun d'in Center da scola auta spezialisada a Cuira resulta d'in process politic pli lung ed è da princip vegnida conclusida dal Cussegl grond gia l'onn 2018. Tenor l'opiniun unanima dal Cussegl grond ha il project ina fitg gronda impurtanza per l'ulteriur svilup da la SASGR ed er per l'economia grischuna. El stgaffescha premissas territorialas e tecnicas optimalas, per che la SASGR possa cumpeter en la concorrenza da furmazion, da perscrutaziun e d'innovaziun sin plaun naziunal. A medem temp gida il project ad impedir la mancanza da personas spezialisadas en las interpresas grischunas sco er a l'emigraziun da talents e da personas spezialisadas en l'entir chantun.

Votaziuns en il Cussegl grond

Credit d'impegn

110 gea	
0 na	
0 abstenziuns	

Transferiment da la proprietad

117 gea	
0 na	
0 abstenziuns	

Detagls	→	6
Arguments	→	14
Text da votaziun	→	15

Detagls

La gronda impurtanza da la Scola auta spezialisada dal Grischun per il chantun

Realisaziun dal Center da scola auta spezialisada dal Grischun

La Scola auta spezialisada dal Grischun (SASGR; anteriuramain SATE Cuir) è ina dad otg Scolas autas spezialisadas da dretg public da la Svizra. Ella ha passa 300 collavuraturas e collavuratur ed instruescha oz circa 2400 studentas e students (studis da bachelor e da master sco er purschidas da furmaziun supplementara). L'istorgia da la SASGR sco scola auta spezialisada, ch'è s'establida sur blers onns e ch'è destinada a l'economia grischuna, ha cumenzà ils onns 1960.

La realisaziun dal Center da scola auta spezialisada dal Grischun (CSASGR) a Cuir ha ina fitg gronda impurtanza ed urgenza per il chantun Grischun ord vista da la furmaziun, da la perscrutaziun e da l'innovaziun. Per raschuns structuralas ha l'economia grischuna ina capaciad da prestaziun e d'innovaziun pli pitschna che la media naziunala. La mancanza da personas spezialisadas, particularmain en las disciplinas tecnicas, ha per consequenza che las interpresas industrialas grischunas na pon betg crescer sco spetgà.

La scola auta spezialisada ha ragischs en la regiun e promova cun sia purschida da furmaziun il mantegniment e l'immigraziun da talents e da personas spezialisadas per l'economia locala. Sias pussaivladads praticas da scolaziun e da furmaziun supplementara èn concepidas tenor ils basegns da l'economia regiunala. Purschidas da studi en format da temp parzial pussibiliteschan a studentas e students grischuns da valladas perifericas d'absolver lur studi a Cuir e d'abitar e da lavurar vinavant en lur regiun. En differents secturs presta la scola auta spezialisada ina contribuziun impurtanta al transfer da savida e da tecnologia. Tras la collavuraziun cun las regiuns gida ella a chattar soluziuns per sfidas concretas. Uschia gida la SASGR a rinforzar cuntinadamain, decisivamain ed a lunga vista la competitivitat da l'economia publica dal Grischun. Tenor in studi actual genescha la SASGR per mintga franc grischun subvenziunà 4,3 gidas dapli en il chantun ed activescha ina valorisaziun brutta da 47,6 milliuns francs (2021).

**Concentraziun
necessaria dals
lieus da la Scola
auta spezialisada**

Ilis studis da la SASGR satisfan als basegns da la regiun ed èn a medem temp unics en l'entira Svizra. Perquai è la SASGR creschida cuntinuadamain en il passà. Ella porscha studis da bachelor e da master en economia, turissem, tecnica, informatica, architectura ed inschigneria da construcziun. Ilis ultims 10 onns èn ilis dumbers da studentas e students bunamain sa dublegiads en ilis studis da bachelor e da master (2010: 1099 studentas e students, 2021: 1972 studentas e students). Il volumen da perscrutaziun è sa triplà (2010: 3,2 miu. francs, 2021: 10,4 milliuns francs).

Il manaschi da scola auta è reparti en il fratemp sin tschintg lieus en nov edifizis a Cuira. In manaschi effizient, economic e degn d'ina scola auta n'è uschia betg pli pussaivel. Als lieus actuals manca plinavant il spazi per sviluppar vinavant il dumber da studentas e students e per extender la purschida da scolaziun. Per l'ulteriur svilup da la tecnica a lunga vista ston vegnir construids labors spezial.

Tras la reuniun da tut ilis lieus en in nov CSASGR a la Pulvermühlestrasse vegnan eliminadas las deblezzas da l'infrastructura existenta. I vegn stgaffi in ambient ch'è adequat per ina scola auta e che favurisescha innovaziuns. Ulteriurs effects positifs èn ina megla colliaziun e comunicaziun entaifer il lieu da scola auta sco er in urari effizient. A medem temp duai il nov edifiziu metter a disposiziun ina infrastructura che po vegnir duvrada en moda flexibla, che po optimar il process e pussibilitar ina instrucziun e perscrutaziun prospectiva.

L'october 2018 ha il Cussegl grond approvà la realisaziun d'in CSASGR en il senn d'ina decisiun da princip a la Pulvermühle en il quartier Cuira Vest, nua ch'igl ha lieu in ferm svilup. En quest lieu attractiv per ina scola auta sa chatta il CSASGR en la proxima vischinanza da la zona da recreaziun e da la vasta purschida da temp liber. El è collià bain cun la staziun futura da Cuira Vest e cun l'access a l'autostrada Cuira Sid.

La Regenza ha fatg contracts per segirar ils bains immobiliars previs per la CSASGR. La midada da zona necessaria per realisar il CSASGR han las votantas ed ils votants da Cuira gia approvà il november 2020 e la Regenza il settember 2021.

Illustraziun 1: Plan da situaziun

In project persistent, construi cun lain ed utilisabel en moda multifara

L'atun 2020 è vegnida publicgada ina concorrenza da projects en la procedura selectiva. Gudagnà questa concorrenza ha la cuminanza da planisaders Giuliani Hönger Architekten da Turitg cun ses project «Partenaris». Il project dal nov center duai vegnir realisà cun ina gronda cumpart da lain. El persvada tras in'auto funcziunalitad, tras in'utilisabladad multifara e tras l'utilisaziun da material che schanegia l'ambient. Ultra da quai ademplescha

el tut las pretensiuns envers in manaschi da scola auta spezializada modern. Plinavant gida el ad augmentar l'attractividad sco er la renconuschientscha naziunala da la SASGR.

Illustraziun 2: Visualisaziun da la perspectiva externa

Il nov CSASGR ha ina surfatscha d'auzada da 40300 m². Da quai tutgan var 20200 m² tar las surfatschas utilisablas principalas. Sco utilisaziuns principalas valan ils secturs emprendissadi (scolaziun e furnaziun supplementara), labors e lavuratori, secturs socials (secturs da communicaziun, mensa), locals da biro e biblioteca. Trais quarts da l'entira surfatscha utilisabla principala sa chattan en l'edifizi nov ed en l'edifizi cunfinant a la Pulvermühlestrasse 68. In quart da la surfatscha utilisabla principala è situà en l'edifizi da scola auta existent a la Pulvermühlestrasse 57. Ultra da las utilisaziuns tipicas d'ina scola auta spezializada è planisà qua er in center dal di per uffants. Per l'engrondiment e per il svilup futur sin l'areal è prevista ina surfatscha d'auzada da 6500 m².

L'edifizi nov è integrà bain en l'architectura urbana e sa chatta en la proxima vischinanza da l'edifizi principal actual. Las surfatschas da terren disponibilas vegnan duvradas cun quità per il project dal nov Center da scola auta. Las surfatschas libras effectueschan in svilup persistent dal CSASGR ed ina densificaziun vers anen. Ils custs da l'entir ciclus da vita da l'edifizi survegnan medemamain ina gronda atenziun. L'edifizi nov sa basa

sin concepts da spazi averts e flexibels e pussibilitescha in mantegniment simpel.

Illustraziun 3: Visualisaziun da l'atrium

Il project finì duai producir dapli energia che quai ch'el dovra. L'edifizi cumpact, l'isolaziun optimala da ses mirs exterius ed in grond implant fotovoltaic en il sectur da las fatschadas e dal tetg cun in retgav d'electricitad annual da circa 700 000 kWh mettan ina fitg buna basa per quest intent. La chalur e la fradur vegnan furnidas sur la rait d'anergia (diever da la chalur da l'aua sutterra) dals Manaschis industrials Cuir. La laina da construcziun per elavurar il nov CSASGR duai sche pussaivel vegnir retratga dals gauds indigens. La finamira è da rinforzar l'economia forestala e da laina locala e da reducir l'emissiun da CO₂ tar la construc-

ziun. Per gronda part duai er vegnir duvrada laina betg collada respectivamain betg tractada. L'edifizi ademplescha pia criteris da persistenza cumplexivs areguard la societad, l'economia e l'ambient. Perquai duai el vegnir certitgà tenor il Standard Construcziun persistenta Svizra (SNBS).

Illustraziun 4: Visualisaziun dal foyer

Per giuditgar las surfatschas da parcadis e da deposit è vegnì creà in concept da mobilitad. Il basegn oriund per surfatschas da parcar ha uschia pudì vegnir reduci cleramain sin 150 parcadis sutterrans. Il concept mussa mesiras che concernan il manschi, sco la promoziun da meds da transport alternativs u l'introducziun d'in management da mobilitad manschial. Uschia pon vegnir cuntanschids ulteriurs respargns substanzials da CO₂.

Cun l'edifizi nov è la SASGR preparada per il temp digital

Il project resguarda las novas furmas d'instruir e d'emprender dal temp digital sco er las experientschas da la pandemia da corona. La scolaziun d'ozendi banduna l'instrucziun frontala e resguarda pussaivladads multifaras d'emprender, da perscrutar e d'interagir tranter studentas e students, docentas e docents, perscrutadras e perscrutaders sco er la publicitad. Ils locals e l'ambient èn concepids ed equipads uschia, che las studentas ed ils students vegnan preparads en in ambient d'emprender dinamic il meglier pussaivel sin lur incumbensas professionalas e socialas da pli tard. A medem temp porscha la SASGR a las colla-

vuraturas ed als collavuratur in ambient, nua ch'ellas ed els pon lavurar en moda motivada, innovativa ed effizienta.

Intenziunadamain ha la SASGR desisti d'auditoris classicas. Da nov vegnan creads mo pli locals da seminari multifuncziunals. Las surfatschas socialas e da comunicaziun, ils locals multifuncziunals e las surfatschas flexiblas pretendan dentant dapli spazi che en las scolas autas classicas d'enfin ussa.

Investiziuns prospectivas en il Grischun sco lieu da furmazion

Ils custs d'investiziun per l'edifizi nov e per la renovaziun da l'edifizi a la Pulvermühlestrasse 68 importan 178 milliuns francs. A l'edifizi nov sa participescha la Confederaziun previsiblamain cun var 27 milliuns francs. Uschia resulta ina investiziun netta da 151 milliuns francs per il chantun. En cumparegliaziun cun autras scolas autas planisadas sa mova il CSASGR en ina limita da custs sumeglianta.

En la sessiun d'october 2018 ha il Cussegl grond furmà ina reserva da 90 milliuns francs per il CSASGR. Questa reserva ha el augmentà en la sessiun d'october 2022, cun l'approvaziun dal project, per ulteriurs 60 milliuns francs sin da nov 150 milliuns francs. Las reservas per las expensas d'investiziun èn pia gia avant maun. Ellas n'impedeschan uschia er nagins auters projects chantunals.

Tras la realisaziun dal CSASGR e tras la reuniun dals lieus dastgassan ils custs da gestiun vegnir tegnids a lunga vista sin in minimum e dastgassan vegnir cuntanschidas sinergias. Differentas utilisaziuns, sco la mensa u la tgira dals objects, pon vegnir messas ensemen en l'avegnir e vegnir dirigidas en moda centrala. Crudar davent crodan ils custs da locaziun per ils lieus externs, numnadamain var 1,7 milliuns francs per onn.

Suenter la terminaziun dal project da construcziun duain l'edifizi nov e l'immobiglia a la Pulvermühlestrasse 68 vegnir surdads gratuitamain sco proprietad cundiziunada a la SASGR, ch'è en la proprietad esclusiva dal chantun. Ils bains immobigliars pertugads vegnan mess a disposiziun a la Scola auta spezialisada en il rom d'in sutdretg da construcziun. Las immobiglias ston uschia vegnir administradas en il futur tras la SASGR. In pass da quest gener è cumpatibel cun la strategia chantunala d'immo-

biglias. Las immobiglias dastgan vegnir duvradas da la SASGR exclusivamain per il manaschi da scola auta. Sche la SASGR smetta d'utilisar las immobiglias, ston ellas vegnir restituidas al chantun.

Proceder en etappas en il senn dal mastergn

Sche las votantas ed ils votants grischuns acceptan il credit d'impegn, èsi previs da cumenzar cun las lavurs da construcziun l'atun 2024. Las lavurs vegnan exequidas en etappas. L'emprim vegn construi l'edifizi nov e renovà l'edifizi a la Pulvermühlestrasse 68. En in'etappa posteriura suonda la sanaziun da l'edifizi principal actual a la Pulvermühlestrasse 57 ch'è gia oz en proprietad da la SASGR. Per quest intent vegn la Regenza a sutta-meter al Cussegl grond in credit d'impegn correspondent per l'approvaziun, e quai dus onns avant la terminaziun da l'edifizi nov.

L'edifizi nov vegn previsiblamain prendì en funcziun la fin da l'onn 2027. La renovaziun da l'edifizi principal actual duai esser terminada la fin da l'onn 2029. Il proceder planisà en etappas sco er la publicaziun classica en singuls geners da lavur resguarda er l'industria da construcziun indigena cun sias structuradas plitost pitschnas.

Conclus dal Cussegl grond

Ils 18 d'october 2022 ha il Cussegl grond approvà il project «Realisaziun dal Center da scola auta spezialisada dal Grischun» cun investiziuns totalas da 178 milliuns francs sco er cun investiziuns nettas da 151 milliuns francs (stadi dals custs: avrigl 2022), quai cun 110 cunter 0 vuschs e 0 abstenziuns. Medemamain ha el approvà il transferiment gratuit da la proprietad dal nov Center da scola auta spezialisada dal Grischun cun l'immobiglia Pulvermühlestrasse 68 a la SASGR suenter la terminaziun da las lavurs da construcziun, quai cun 117 cunter 0 vuschs e 0 abstenziuns.

Arguments

Ilis arguments dal Cussegl grond

La SASGR è da gronda impurtanza per il chantun Grischun ord vista da la politica da furmaziun, da perscrutaziun e d'innova-ziun ed è francada dapi blers onns fermamain en la populaziun. Il futur da la SASGR sto vegnir segirà, perquai ch'ella gida a far frunt a la mancanza da persunas spezialisadas en las interpre-sas grischunas sco er a l'emigraziun da talents e da persunas spezialisadas en l'entir chantun. L'onn 2020 ha la SASGR fatg il pass en l'indipendenza ed è sa schliada da la Scola auta spe-zialisada da la Svizra Orientala. Ella è oz en ina buna posiziun strategica, e cun sias purschidas da furmaziun è ella competi-tiva en la concorrenza naziunala. Ussa dovra ella anc ina infra-structura moderna.

Perquai che la SASGR è creschida cuntinuadamain ils onns pas-sads, sa reparta il manaschi da scola auta oz sin tschintg diffe-rents lieus ed en nov edificis en la citad da Cuira. Tras la reuniun da quests lieus en l'edifizi nov a la Pulvermühlestrasse èsi pussaivel da concentrar las purschidas da furmaziun en in lieu e da garantir in manaschi effizient. Quai per l'avantatg da las studentas e dals students sco er da las docentas e dals docents. Independentamain da quai sa tracti d'in lieu attractiv en la vischi-nanza da la staziun Cuira Vest, da l'access a l'autostrada Cuira Sid, dals stabiliments da sport e da temp liber sco er da la zona da recreaziun vischina Rossboden. L'edifizi nov funcziunal s'integrescha urbanisticamain bain en il quartier existent ed è – guar-dà sin l'entir ciclus da vita – persistent.

Ilis custs da totalmain 178 milliuns francs per quest project reus-si èn commensurads en cumparegliaziun cun ils custs d'auters campus en Svizra. Ina part considerabla da questa summa – previsiblamain 27 milliuns francs – vegn ultra da quai surpiglia-da da la Confederaziun. La SASGR è impurtanta per il chantun Grischun, uschia che l'investiziun da 151 milliuns francs en ses futur vala la paina tenor l'opiniun unanima dal Cussegl grond.

Text da votaziun

Conclus dal Cussegl grond per realisar il Center da scola auta spezialisada dal Grischun

(missivas carnet nr. 4/2022 – 2023, p. 285)

Dals 18 d'october 2022

Il Cussegl grond dal chantun Grischun concluda:

1. Il project «Realisaziun dal Center da scola auta spezialisada dal Grischun» a Cuira vegn approvà.
2. Per exequir il project dal nov Center da scola auta spezialisada dal Grischun cun renovaziun da l'immobiglia Pulvermühlestrasse 68 a Cuira cun investiziuns totalas da 178 milliuns francs vegn concedi in credit d'impegn da netto 151 milliuns francs (stadi dals custs: avrigl 2022). En cas d'ina midada da l'index dals custs da construcziun sa mida l'import da quest credit correspudentamain.
3. La reserva da 90 milliuns francs, furmada l'onn 2018 per prefinanziar las investiziuns nettas cun obligaziun d'amortisaziun dal chantun per il nov Center da scola auta spezialisada dal Grischun e per la renovaziun da l'immobiglia Pulvermühlestrasse 68, vegn augmentada per 60 milliuns francs sin donn e cust dal quint annual 2022 sin 150 milliuns francs.
4. La Regenza vegn autorisada da far midadas architectonicas entaifer il rom dal credit permess, sche quai s'impona per motivs da manaschi u per motivs organisatorics, architectonics u economics.
5. Suenter la terminaziun da las lavurs da construcziun vegn il nov Center da scola auta spezialisada dal Grischun cun l'immobiglia Pulvermühlestrasse 68 surdà gratuitamain sco proprietad cundiziunada a la Scola auta spezialisada dal Grischun, ed ils bains immobigliars pertutgads vegnan mess a disposiziun a la Scola auta spezialisada en il rom d'in sutdretg da construcziun.
6. Il conclus da credit da netto 151 milliuns francs tenor la cifra 2 ed il conclus concernent il transferiment gratuit da la proprietad tenor la cifra 5 èn suttamess a la votaziun dal pievel sin basa da l'art. 16 cifra 4 da la Constituziun dal chantun Grischun.
7. La Regenza exequescha quests conclus.

12 da mars 2023

Il Cussegl grond recumonda da votar sco suonda
ils 12 da mars 2023

Gea

**Realisaziun dal Center da scola auta
spezialisada dal Grischun**

En num dal Cussegl grond / Caira, ils 12 da december 2022

Il president:
Tarzius Caviezel

Il chancelier:
Daniel Spadin